

VAN NATURE

Jacques van der Neut schrijft in Van Nature over opvallende waarnemingen in de natuur. Hij werkt als boswachter in De Biesbosch. Daarnaast is hij een verwoed natuurfotograaf.

Sinds de jaren 70 neemt de huiszwaluw in ons land sterk af. De redenen hiervoor zijn niet geheel duidelijk. De schonere boerenerven spelen wellicht een rol, waardoor er minder geschikt nestmateriaal is. De huiszwaluw verdient meer aandacht. 2018 is het jaar van de huiszwaluw.

▲ Niks beters dan een prutslootje om modder te verzamelen voor het nest. FOTO'S JACQUES VAN DER NEUT

▲ Nesten van huiszwaluwen onder de dakrand. Eronder is een mestplank aangebracht.

Het jaar van de huiszwaluw

De huiszwaluw broedt over grote delen van Europa, West-, Midden- en Oost-Azië en in het uiterste noorden van Afrika. De belangrijkste winterkwartieren liggen in tropisch Afrika.

Oorspronkelijk broedde de huiszwaluw tegen rotswanden en kliffen, zoals nu nog in Scandinavië, de Alpen en andere gebergten. Elders is de huiszwaluw vooral gebonden aan door de mens bewoonde gebieden en is wat betreft de nestplaatskeus een duidelijke cultuurvolger.

Het voorkomen van de huiszwaluw wordt door auteurs uit de 19de eeuw gemeld. Zonder twijfel komt deze soort hier al eeuwenlang voor. In Nederland arriveert de huiszwaluw meestal vanaf half april. De aankomst voltrekt zich sterk gespreid en kan tot eind mei of begin juni duren.

De nestbouw begint meestal niet voor mei en gaat door tot in juni. Broeden en opgroeien van de jongen tot het moment van uitvliegen duurt ruim zes weken. Het broedseizoen is zeer lang; er zijn vaak twee tot drie legfels. Tot begin oktober kan men niet-vliegvlugge jongen in de nesten waarnemen. De beste tijd voor het tellen van nesten is juli.

Mestplankjes

Er zijn mensen die nesten onder hun dakrand verwijderen. Meestal vormen de overvloedig in het rond vliegende mestlierten een grote bron van ergernis. In zo'n geval kan het plaatsen van mestplankjes onder de nesten eventueel uitkomst bieden.

Voor meer informatie over huiszwaluwen in en rondom het huis kunt u ook contact opnemen met een Stads- of Vogeladviseur van Vogelbescherming Nederland.

Huiszwaluwen bouwen hun nesten onder dakgoten en uitstekende randen. Hierdoor is het nest zowel tegen uitdrogen als tegen nattigheid beschermd. Qua nestbouw is de huiszwaluw niet zo kieskeurig. Op uiteenlopende locaties kunnen hun met modder gemetselde nesten worden aangetroffen: boerderijen, schuren, loodsen, woonhuizen, gemalen, kerken, bruggen en andere bouwwerken. Voor voldoende houvast dient het materiaal waartegen wordt

gebouwd wel een enigszins ruw oppervlak te hebben. Vaak gaat het om muren van baksteen of betonwanden. In Nederland vindt men amper nesten tegen houten wanden. In Scandinavië zijn die echter vrij algemeen. Veel nesten worden daar in nokken en uitstekende steunbalken in elkaar geflanst.

In Nederland is de soort vooral algemeen in landelijke gebieden. Terreinen zonder bebouwing zoals bossen en delen van de Waddeneilanden vormen lege plekken op de verspreidingskaarten. Ook in centra van grote steden ontbreekt de huiszwaluw. Sommige grote steden in andere landen zoals Hamburg, Praag en Boek-

▶ **De meeste huiszwaluwen broeden in kolonies van enkele tot enige tientallen paren**

arest herbergen wel kleine broedpopulaties.

De verspreiding wordt vooral bepaald door de combinatie van drie factoren: gunstige gelegenheid tot nestbouw, aanwezigheid van bouw materiaal (modderpoelen) en voldoende voedsel. Het bouw materiaal wordt in de naaste omgeving van de kolonie opgehaald, meestal tot op een afstand van 50 tot 200 meter. Grotere afstanden komen echter ook voor.

Huisje

De meeste huiszwaluwen broeden in kolonies van enkele tot enige tientallen paren. Sommige kolonies tellen meer dan 100 nesten. Tegen de Amaliahoeve, een boerderijcomplex in het hart van de Brabantse Biesbosch, kleven in totaal ruim 60 nesten. Onder de dakranden van het bijbehorende kleine, witte huisje hangen er ook zo'n vijftig stuks. Tientallen huiszwaluwen scheren er af en aan. Sommige nesten zijn keurig opgeka- lefaterd, andere zijn half doormidden gebroken. Andere exemplaren zijn nog druk in de weer met nestbouw.

Plotseling vliegen alle huiszwaluwen als een grote, compacte wolk de lucht in. Een geweldig gekrakeel. Meestal is dit een reactie op een aankomende roofvogel. En jawel, in de verte nadert een boomvalk, een geduchte vogeljager! De ranke boomvalk schenkt echter nauwelijks aandacht aan de massaal alarmerende huiszwaluwen en vliegt pijlsnel door. Weldra keert de rust in de kolonie terug.

DOE MEE

Wie wil er tellen bij een broedlocatie?

Nog niet in alle regio's worden voldoende kolonies van huiszwaluwen geteld om de aantalsontwikkeling goed te kunnen volgen. Vogelbescherming en Sovon streven ernaar om meer kolonies geteld te krijgen zodat van alle regio's en habitats een betrouwbare trend kan worden bepaald. Telt u mee?

Van deelnemers aan dergelijke tellingen wordt verwacht dat zij (minimaal) wekelijks een broedlocatie bezoeken en de 'broedfase' van een beperkt aantal nesten vastleggen. Voor alle mogelijke broedfasen in het broedseizoen is een uniforme lijst met nestcodes opgesteld.

Bekijk welke kolonies er een teller kunnen gebruiken. Of meld een nog onbe-

kende kolonie aan via de website: sovon.nl/huiszwaluw-kolonie